

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р. Владко Мичов Иванов, член на научно жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в катедра „ВВС и ПВО“ на факултет „Командно-щабен“ във Военна академия „Г. С. Раковски“, област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.2. „Военно дело“, научна специалност „Организация и управление на въоръжените сили“, обявен със заповед № ОХ-465/13.05.2022 г. на министъра на отбраната и публикуван в Държавен вестник бр. 43/10.06.2022 г.

Основание за изготвяне на становището - Заповед на Началника на военна академия № СИ29-РД03-188/03.08.2022 г.

I. Обща оценка на качествата на кандидата, трудовете и актуалността на научната продукция

По обявения конкурс Държавен вестник бр. 43/10.06.2022 г. в срок е подал документи един кандидат – подполковник д-р Петрана Тошкова Кокудева, офицер от Българската армия от 2001 г. Завършила е ВВУАПВО „П. Волов”, гр. Шумен и Военна академия “Г. С. Раковски”, гр. София. Преминала е през отговорни изпълнителски и ръководни длъжности в различни формирования от състава на Военновъздушните сили. От 2013 г. до момента е главен асистент в катедра „ВВС и ПВО“ на факултет „Командно-щабен“ във Военна академия.

Във връзка с конкурса, д-р Кокудева, представя две монографии, една книга, една статия и шест научни доклада. Същите са публикувани в авторитетни издания у нас и са лично иновативно дело на кандидата. Материята е в сферата на сигурността и отбраната и заявеното в конкурса професионално направление. Представената научна продукция е релевантно отражение на образованието и професионалното дело на

кандидата. Няма съмнение, че трудовете са актуални и значими в епохата на студен мир и конфликти, които се приближават към границите на България. Състоянието на ВВС и ПВО също изисква спешни решения в техническо и кадрово отношение.

Предоставената от кандидата документация и научна продукция по конкурса за академична длъжност „доцент” отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Кандидатът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав.

II. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Кандидатът защитава дисертационен труд през 2009 г. на тема: „Ефективност на системата за наблюдение на въздушното пространство“. Като преподавател във Военна академия „Г. С. Раковски“ (2013-2022 г.) е водил шест учебни дисциплини. Активно работи със слушатели и студенти. Като цяло изпълнява аудиторната заетост, участва в научни форуми и инициативи на Академията.

Считам, че д-р Кокудева притежава комплекс от лични, дидактически, професионални и социални качества, които позволяват заемането на академичната длъжност „доцент“ в катедра „ВВС и ПВО” на факултет „Командно-щабен”, за където е обявен конкурсът.

III. Оценка на научните и приложни приноси в представените трудове и тяхната значимост

Подполковник д-р Кокудева е депозирала подробна Справка за оригиналните научни приноси, които приемам за коректна самооценка.

Според мен продукцията съдържа ясен преход между теоретичните и приложните приноси, които представям според моите лични виждания и компетенции.

На първо място откроявам теоретичните постановки относно системата, системността в управлението и мисленето (монографията под № 1.2. е завършек в това отношение). Кандидатът е избрал един от най-сложните проблеми за науката, които от предисторически времена са свързани с отражението на вселенските закономерности и въздействието на космическите цикли върху социалните организации и тяхното управление. Темата за системния подход е актуална поради днешния хаотичен сблъсък между глобалните тенденции и стремежа на националните системи към индивидуално спасение (това води до многополюсен свят). Материята е интерпретирана задълбочено, използвани са много автори и теории, направени са множество класификации и изводи. Специално отбелязвам онагледяването на проблема чрез фигури, диаграми и схеми, което показва пренос на абстрактните категории от мисленето в дейността. Това улеснява и обучението. Привеждането на източници от седемдесетте години на ХХ век издига научното повествование на високо ниво – това са години на кибернетиката, теорията на социалното управление и опитите да се овладее енергията на природните системи. Разработките на автора не са самоцелни, очевидно е, че те са философско-методологическа основа на всички представени трудове.

На второ място изтъквам, че кандидатът успешно фокусира общата теория на системите, системния анализ, социалното инженерство, синергетиката, холизма и различни други подходи във военно професионалната сфера. Теоретичната височина насочва автора към преосмисляне на бойните системи, тяхното поведение и управлението на армейските структури в съвременните операции. Всичко това е започнато с публикациите от тактическия порядък (отразяват началото на кариерата) и

е представено в завършен вид в по-късните трудове. Приносите в този преходен етап между теория и практика могат да се представят в няколко направления:

- Системната теория намира логично приложение на стратегическо, оперативно и тактическо ниво;
- Очертани са статичните и динамични условия в които функционира системата за наблюдение на въздушното пространство (СНВП) в различни състояния под влиянието на множество фактори и под въздействието на противника;
- Обоснована е йерархията и структурирането на системата за противовъздушна отбрана (ПВО), разкрити са връзките и отношенията между по-висшите и подчинените елементи;
- Обогатена е методологическата база и е усъвършенстван понятийният апарат в системата за очертаване и контрол на въздушното пространство на Р България;
- Направен е опит за оптимизиране на системния модел в сферата за сигурност в условията на теоретична ентропия, намаляване на образователното ниво, разминаване между обществените очаквания и поведението на системата за сигурност, абстрактност и пожелателност на инициативите при критично финансово и технологично осигуряване, отдалечаването на институциите от държавната граница и съсредоточаването им в няколко големи центъра, което разкъсва системните връзки между народ, институции и армия;
- Констатирана е възможност за усъвършенстване на способите за осмисляне на задачите и вземане на решения от щабовете без допълнителни материални ресурси;
- Фиксирани са тенденциите в еволюцията на сложните системи, тяхното отражение в мисленето и създаването на иновативни научни модели в „епохата на платформите“;
- Характеризирани са системните проблеми, породени от несъвършения строеж в социално-политическата и военната

сфера, които водят до разпиляване на ресурси, конфликти и катастрофи;

- Професионално е осмислена и обогатена теорията относно „Сложните системи и системата от системи в сигурността“;
- Познанията са пренесени върху изграждането на въздушния суверенитет и единното европейско въздушно пространство.

Горното ми дава основание да изтъкна *трета група, предимно приложни приноси, които вървят от общото към частното познание* (предимно в статиите). Те са плод на анализа в структурните звена на системата за наблюдение на въздушното пространство под въздействието на целенасочени заплахи от всякакъв характер:

- Критично са преосмислени основните състояния на СНВП (в условията на мир, криза или конфликт);
- На базата на SWOT анализ при оценка на заплахи от въздуха са предложени промени в модела на матрицата на корелационния анализ;
- Изследвана е професионалната визия относно построението и развитието на националната противоракетната отбрана, като реакция спрямо дейността на системата за ракетно-космическата отбрана;
- Създадена е актуална постановка за ефективността на системата за наблюдение на въздушното пространство в операциите;
- Дадени са отговори на въпроси относно минимума от информация за работата на ПВО без фатални поражения и обвързване на етапите при планиране на операциите по защита на въздушния суверенитет;
- Приносите имат отношение към структурирането на системите за ПВО, тяхната йерархизация и перспектива.

В подкрепа на педагогическите и професионалните качества на кандидата изтъквам *приносите за системността в подготовката на слушателите и студентите във Военна академия.*

Цялостната оценка на научната продукция на д-р Кокудева може да бъде само позитивна. Тя извървява сложен път по спиралата на самоусъвършенстването и свободно интерпретира в една зона, която е позната на малцина – синтез на елементи от социални и технически системи за нуждите на армейската институция.

IV. Критични бележки и препоръки

Предлагам на автора да не изоставя изследването на системите, системността, тяхното познавателно отражение и приложение в сферата на ПВО в условията на хибриден (възможно предвоенен) конфликт на Балканите. Науката трябва ясно да каже как разломите, които заобикалят България (от разпада на Югославия през Сирия, Кавказ и Украйна) ще се отразят на нашата сигурност и да посочи за какво да се заделят националните ресурси.

На второ място, предлагам да се преосмисли казаното от древните: „Слабите искат ред, силните владеят хаоса“. Това вероятно показва, че владеещите познанието, масите от жертвоготовни сили и смелите виждат в хаоса система, която е недостъпна в познавателно отношение за изоставащите, отбраняващите се и защитаващите идеи, които все по-малко се подкрепят от народите и света. Така възникнаха и системите на социалните мрежи, които понякога спонтанно отхвърлят решенията на по-висшите социално-политически системи. Трябва да се отговори на въпроса какво ще бъде поведението на въоръжените сили в такива случаи, каква системна позиция ще заемат те, как трябва да се променят критериите за адекватност на системата за национална сигурност.

Пред нас стои въпросът за висшия етап на системообразуването – самоорганизацията. Тя ще бъде съпътствана с изкуствения интелект и био-психо-техно-социалния синтез (това всъщност е умаленият размер на съвременната зенитно-ракетна бригада в боя). Освен това, театърът на конфликта има обективна географска и етно-културна основа, която е в сложни отношения с геополитическите цели на армията. Като добавим и парите като всеобщ еквивалент за мотивация, малките държави изпускат управлението на системите и съществуват като елемент от чужди системи. Всичко това може да постави под съмнение съдържанието на Фиг. 4, стр. 42 от публикация № 1.2.

V. Заключение

Като имам предвид личното професионално дело, научните приноси на подполковник д-р Кокудева и перспективния научен дебат, който предизвикват нейните трудове считам, че положителната ми оценка е обективна.

Гласувам положително и предлагам на научното жури да присъди на подполковник д-р Петрана Тошкова Кокудева академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.2. „Военно дело“, научна специалност „Организация и управление на въоръжените сили“, обявен със заповед № ОХ-465/13.05.2022 г. на министъра на отбраната и публикуван в Държавен вестник бр. 43/10.06.2022 г.

Изготвил становището:

/Проф. д-р Вл. Иванов/

31.08.2022 г.

гр. София

RAKOVSKI NATIONAL DEFENCE COLLEGE

STANDPOINT

by Prof. PhD Vladko Michov Ivanov, member of the scientific jury for the competition for the academic position of "associate professor" in the "Air Force and Air Defense" department of the "Command-Staff" faculty at the Rakovski National Defence Staff College, field of higher education 9. "Security and Defence", professional direction 9.2. "Military Affairs", scientific specialty "Organization and Management of the Armed Forces", announced by Order No. OX-465/13.05.2022 of the Minister of Defence and published in the State Gazette no. 43/10/06/2022.

Grounds for drawing up the opinion - Order of the Head of the Rakovski National Defence Staff College No. SI29-RD03-188/03.08.2022.

I. General assessment of the candidate's qualities, works and the relevance of scientific production.

According to the announced competition State Gazette no. 43/10.06.2022, one candidate submitted documents within the deadline - Lieutenant Colonel PhD Petrana Toshkova Kokudeva, an officer of the Bulgarian Army since 2001. She graduated from VVUAPVO "P. Volov", town of Shumen and Rakovski National Defence Staff College, Sofia. She went through responsible executive and management positions in various military formations of the Air Force. From 2013 to the present, she is the chief assistant in the "Air Force and Air Defense" department of the "Command and Staff" faculty at the Rakovski National Defence Staff College.

In connection with the competition, PhD Kokudeva presented two monographs, one book, one article and six scientific reports. The same have been published in authoritative publications in our country and are the candidate's personal innovative work. The material is in the field of security and defence and the professional direction declared in the competition. The submitted scientific output is a relevant reflection of the candidate's education and professional work. There is no doubt that the works are relevant and significant in the era of cold peace and conflicts that are approaching the borders of Bulgaria. The state of the Air Force and Air Defence also requires urgent solutions in technical and personnel terms.

The documentation and scientific production submitted by the candidate for the competition for the academic position of "associate professor" meet the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

The candidate has fulfilled the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and para. 3 of the Law on the Development of the Academic Staff.

II. Assessment of the candidate's pedagogical training and activity.

The candidate defended a thesis in 2009 on the topic: "Effectiveness of the Airspace Surveillance System". As a teacher at the Rakovski National Defence Staff College (2013-2022) has led six academic disciplines. Actively works with military and civilian students. In general, she fulfills the classroom occupation, participates in scientific forums and initiatives of the Academy.

I believe that PhD Kokudeva possesses a complex of personal, didactic, professional and social qualities that allow her to occupy the academic position of "associate professor" in the "Air Force and Air Defense" department of the "Command and Staff" faculty, for which the competition has been announced.

III. Evaluation of the scientific and applied contributions in the presented works and their significance.

Lt. Col. PhD Kokudeva has filed a detailed Reference for the original scientific contributions, which I accept as a correct self-assessment. In my opinion, the output contains a clear transition between theoretical and applied contributions, which I present according to my personal views and competences.

First of all, I highlight the theoretical statements regarding the system, systematicity in management and thinking (the monograph under No. 1.2. is a conclusion in this regard). The candidate has chosen one of the most complex problems for science, which since prehistoric times have been related to the reflection of universal regularities and the impact of cosmic cycles on social organizations and their management. The theme of the systems approach is relevant because of today's chaotic clash between global trends and the striving of national systems for individual salvation (this leads to a multipolar world). The material is interpreted in depth, many authors and theories are used, many classifications and conclusions are made. I especially note the visualization of the problem through figures, diagrams and schemes, which shows the transfer of the abstract categories of thinking into activity. This also facilitates learning. The use of sources from the 1970s elevates the scientific narrative to a high level – the years of cybernetics, social control theory, and attempts to harness the energy of natural systems. The author's developments are not self-serving, it is obvious that they are the philosophical-methodological basis of all presented works.

Secondly, I point out that the candidate successfully focuses general systems theory, systems analysis, social engineering, synergy, holism and various other approaches in the military professional sphere. The theoretical height directs the author to a rethinking of combat systems, their behaviour and the management of army structures in modern operations. All this began with the publications of the tactical order (reflecting the beginning of the career) and was presented in a

completed form in the later works. The contributions in this transitional stage between theory and practice can be presented in several directions:

- System theory finds a logical application at the strategic, operational and tactical level;

- The static and dynamic conditions in which the airspace surveillance system functions in different states under the influence of multiple factors and under the influence of the enemy are outlined;

- The hierarchy and structuring of the air defence system is justified, the connections and relations between the superior and subordinate elements are revealed;

- The methodological base has been enriched and the conceptual apparatus in the system for delineating and controlling the airspace of the Republic of Bulgaria has been improved;

- An attempt was made to optimize the system model in the field of security in the conditions of theoretical entropy, reduction of the educational level, divergence between public expectations and the behaviour of the security system, abstractness and desirability of initiatives in critical financial and technological provision, the distancing of institutions from the state border and their concentration in several large centres, which breaks the systemic ties between the people, institutions and the army;

- An opportunity has been identified for improving the means of understanding the tasks and making decisions by the headquarters without additional material resources;

- The trends in the evolution of complex systems, their reflection in thinking and the creation of innovative scientific models in the "era of platforms" are fixed;

- The systemic problems caused by the imperfect construction in the socio-political and military spheres, which lead to waste of resources, conflicts and catastrophes, are characterized;

- The theory regarding "Complex systems and the system of systems in security" has been professionally elaborated and enriched;

- Knowledge is transferred to the construction of air sovereignty and the single European airspace.

The above gives me reason to point out a third group, mostly applied contributions that go from general to particular knowledge (mostly in the articles). They are the result of the analysis in the structural units of the airspace surveillance system under the influence of targeted threats of any nature:

- Critically rethought the main states of the airspace surveillance system (in conditions of peace, crisis or conflict);

- On the basis of SWOT analysis in the assessment of threats from the air, changes are proposed in the model of the correlation analysis matrix;

- The professional vision regarding the construction and development of the national anti-missile defence was studied, as a reaction to the activity of the missile-space defence system;

- An up-to-date statement on the effectiveness of the airspace monitoring system in operations has been created;

- Answers were given to questions regarding the minimum of information on the operation of air defence without fatal defeats and linking the stages in planning operations for the protection of air sovereignty;

- Contributions are related to the structuring of air defence systems, their hierarchy and perspective.

In support of the pedagogical and professional qualities of the candidate, I highlight the contributions to the systematic training of the trainees and students at the Rakovski National Defence Staff College.

The overall assessment of PhD Kokudeva's scientific output can only be positive. She walks a complex path along the spiral of self-improvement and freely interprets in an area that is known to few - a synthesis of elements of social and technical systems for the needs of the army institution.

IV. Critical notes and recommendations.

I suggest to the author not to abandon the study of systems, systematicity, their cognitive reflection and application in the field of air defence in the conditions of a hybrid (possibly pre-war) conflict in the Balkans. Science must clearly state how the rifts that surround Bulgaria (from the breakup of Yugoslavia through Syria, the Caucasus and Ukraine) will affect our security and indicate what national resources should be allocated for.

Second, I suggest rethinking what the ancients said: "The weak want order, the strong rule chaos." This probably indicates that the knowledgeable, the sacrificial masses, and the brave see in chaos a system that is cognitively inaccessible to the lagging, defensive, and defensive ideas that are less and less supported by the peoples and the world. This is how social network systems arose, which sometimes spontaneously reject the decisions of higher socio-political systems. It is necessary to answer the question of what will be the behaviour

In front of us is the question of the highest stage of system formation - self-organization. of the armed forces in such cases, what systemic position they will occupy, how the criteria for the adequacy of the national security system should be changed. It will be accompanied by artificial intelligence and bio-psycho-techno-social synthesis (this is actually the reduced size of the modern anti-aircraft missile brigade in combat). Moreover, the theatre of conflict has an objective geographic and ethno-cultural basis that is in complex relations with the military's geopolitical objectives. By adding money as a universal equivalent for motivation, small states drop the governance of the systems and exist as an element of foreign systems. All this may cast doubt on the content of Fig. 4, page 42 of publication No. 1.2.

V. Conclusion.

Taking into account the personal professional work, the scientific contributions of Lt. Col. PhD Kokudeva and the perspective scientific debate that her works provoke, I consider that my positive assessment is objective.

I vote positively and propose to the scientific jury to award Lieutenant Colonel PhD Petrana Toshkova Kokudeva the academic position of "associate professor" in the field of higher education 9. "Security and Defense", professional direction 9.2. "Military Affairs", scientific specialty "Organization and Management of the Armed Forces", announced by Order No. OX-465/13.05.2022 of the Minister of Defence and published in the State Gazette no. 43/10/06/2022.

Prepared the position:

/Prof. PhD VI. Ivanov/

31.08.2022 г.

Sofia